

Попович Л. О.

Університет государственной фискальной службы Украины

АНАЛИЗ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ ФИНАНСИРОВАНИЯ УЧРЕЖДЕНИЙ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Резюме

В статье проанализированы динамика количества учебных заведений в сфере высшего образования, структура расходов на высшее образование по источникам финансирования в Украине. Исследована динамика количества студентов учреждений высшего образования по источникам финансирования за период 2014–2016 гг. Выявлено, что недостаточность государственного финансирования заставляет высшие учебные заведения искать другие источники привлечения финансовых ресурсов.

Ключевые слова: высшее образование, высшие учебные заведения, финансирование, источники внебюджетных поступлений, источники финансирования.

Popovich L. O.

University of the State Fiscal Service of Ukraine

ANALYSIS OF THE MODERN FINANCING HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN UKRAINE

Summary

The article analyzes the dynamics of the number of higher educational institutions, the structure of expenditures for higher education by sources of financing of Ukraine. The dynamics of the number of students of higher educational institutions according to funding sources for the period of 2014-2016 is also researched. It was found that the lack of public funding forces higher education institutions to look for other sources of financial resources.

Key words: higher education, higher educational establishments, financing, sources of extrabudgetary revenues, sources of financing.

УДК 332.2.021.8

Руда Л. П.

Причепя І. В.

Вінницький національний технічний університет

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ТА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

У статті досліджено перспективні напрями вдосконалення моделі розвитку аграрного сектору. Здійснено ґрунтовний аналіз наукових поглядів на проблеми розвитку аграрного сектору і сільських територій. Обґрунтовано необхідність створення адекватної методичної бази аналізування сільськогосподарського виробництва як основи для прийняття управлінських рішень. Установлено критерії ідентифікації моделі розвитку аграрного сектору. Визначено показники оцінювання стану та рівня розвитку сільських територій.

Ключові слова: аграрний сектор, моделі розвитку, сільські території, ефективність, громади, управління.

Постановка проблеми. Аграрний сектор є одним із найпотужніших секторів економіки, що забезпечує рівень економічної стійкості та продовольчої безпеки країни. Трансформаційні процеси, що відбулися в аграрному секторі, спричинені проведенням економічних реформ та дією цілої низки соціально-економічних факторів, посилили суттєвий рівень диференціації регіонів України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку аграрного сектору та сільських територій присвячено роботи вітчизняних науковців О. Бородіної, П. Гайдуцького, С. Коляденко, Ю. Лупенко, О. Мороза, Ю. Нестерчук, Х. Питули, В. Проценка, П. Саблука, В. Скальського, О. Стефанюк, Г. Черевко, Є. Ходаківського, О. Топчієва, Т. Уманець та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значні здобутки науковців, слід відзначити, що питання перспективних напрямів розвитку аграрного сектору потребує подальших досліджень. Ураховуючи наявні проблеми в процесі забезпечення ефективності аграрної

політики в Україні, актуалізується питання створення адекватної методичної бази аналізування сільськогосподарського виробництва як основи для прийняття управлінських рішень. Отже, слід проаналізувати наявні підходи у науковій літературі, що дасть можливість визначити оптимальний варіант ідентифікації зазначених процесів.

Мета статті полягає у встановленні критеріїв ідентифікації моделей розвитку аграрного сектору і сільських територій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реформаційні процеси, що відбувалися в аграрному секторі України, стали причиною появи низки трансформаційних ознак: зникнення старих та появи нових домінуючих організаційно-правових форм господарювання; змін у підходах до визначення власності; суттєвих структурних змін в аграрному секторі. Подальший розвиток аграрного сектору напряму залежатиме від ефективного механізму господарювання у цій сфері. Особливістю даних процесів є наявність чітких територіальних характеристики. Саме від їх адекватного трактування та

визначення вірних підходів до їх регулювання залежить ефективність функціонування аграрного сектору та управління його розвитком.

На думку О. Бородіної [1], методологічною основою формування стратегій для аграрного сектору в ЄС та інших розвинених країнах світу є концепція багатофункціональності сільського господарства, адже сільське господарство як вид економічної діяльності продукує не лише товари, а й незамінні суспільні блага (послуги) нетоварного характеру, найважливіші з яких – продовольча безпека, економічні умови існування сільського населення, відтворення селянства, підтримання екологічної рівноваги, збереження біорізноманіття тощо. Вітчизняна модель аграрного виробництва, сформована протягом двох останніх десятиліть, не забезпечує виконання ним його багатофункціональної місії. Ця модель лише дає змогу нарощувати виробничий й експортний потенціал та отримувати вагомні фінансові результати певному колу виробників. Такий підхід до розвитку галузі зародився у радянський період і за інерцією продовжує культивуватися нині. Задовільні показники обсягів виробництва, а згодом й експорту продукції стали сприйматися як синонім успішності галузі, добробуту села і стандарт, тоді як прагнення до зростання сільськогосподарського виробництва та його експортного потенціалу витіснило прагнення до поліпшення добробуту селян. За такого підходу суспільні блага, що повинні створюватися у процесі виробництва, продукуються недостатньо [1].

На думку В. Трегобчука, в умовах поширення світової глобалізації, яка не омине й українське село, важливим є досвід західноєвропейської моделі використання та благоустрою сільських територій. Тобто необхідно розглядати сільські території у форматі багатофункціональності й еколого-зрівноваженості за сталого вирішення виробничих, екологічних, соціальних питань, а також побутово-культурних проблем, з якими нині стикається село [2].

А. Іванько підкреслює, що здійснення зваженої територіальної аграрної політики вимагає розроблення комплексу критеріїв оцінки стану агропромислового виробництва на базі аналізу ситуації і тенденцій розвитку територій [3]. До основних оціночних показників стану розвитку територій слід віднести: обсяги виробництва основних видів сільськогосподарської продукції, рівень реальних доходів населення, якість життя, рівень зайнятості, ступінь соціальних гарантій та економічну захищеність сільського населення. У довгостроковому періоді основним оціночним показником розвитку території є створення стабільного і збалансованого механізму відновлення його ресурсного, соціального, економічного й екологічного потенціалу.

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин для підвищення соціально-економічного розвитку економічних територій важливим залишається питання інвестиційної діяльності. Так, І. Андрушків зазначає, що ефективне реформування економіки неможливе без масштабних інвестицій, які являють собою найважливіший фактор зростання [4]. Саме тому підвищення ефективності використання наявних інвестиційних ресурсів повинно здійснюватися з урахуванням особливостей окремих територій, вимагає розроблення стратегічного плану їх розвитку, який би враховував інтереси всіх агентів (активних учасників життєдіяльності) території й перспективи їх розвитку, а також територіальної інвестиційної програми, яка б ґрунтувалася на інтересі бізнесу. Звідси стратегічний курс на рівні території щодо

залучення інвестицій повинен орієнтуватися на перспективу і передбачати послідовне розв'язання наявних питань великого масштабу; до останніх віднесено структурну перебудову економіки регіону, сприяння більш повній зайнятості населення, повніше використання ресурсів.

На думку Т. Зінчук, за сучасних умов євроінтеграційного курсу України досить актуальним бачиться вивчення, узагальнення та використання досвіду західноєвропейських країн у формуванні політики сільського розвитку як складника Спільної аграрної та регіональної політик ЄС [5]. Відсутність національного єдиного комплексного підходу до сільського розвитку та стандартів соціального забезпечення сільського населення негативно відбивається на рівні життя та соціально-економічній ситуації на селі. У процесі послідовного реформування в ЄС сформувалася нова концепція мультифункціональності сільського господарства, відповідно до якої результатами сільськогосподарської діяльності є не тільки виробництво товарів (продовольства та сільськогосподарської сировини), а й створення суспільних благ.

Отже, у системі розвитку соціально-економічної інфраструктури територій першочергового розв'язання потребують такі питання, як реформування економічних відносин через проведення радикальних змін чинного порядку фінансування, кредитування, оподаткування та ціноутворення, забезпечення збалансованого розвитку в ході реалізації програм житлового, цивільного та промислового будівництва; технічне переоснащення галузей місцевої економіки з широким застосуванням вітчизняних і зарубіжних науково-технічних досягнень. Але все це потребує найбільш можливого врахування особливостей конкретної економічної території, диференційованої за спорідненими соціально-економічними характеристиками, а не адміністративно-територіально.

Враховуючи сутність зрівноваженого розвитку сільських територій, пріоритетність інтересів селян та сильні і слабкі сторони сучасного села, а також його перспективні параметричні характеристики як основні напрями реалізації концепції зрівноваженого розвитку, доцільно прийняти: підвищення рівня загальної і професійної освіти селян; підвищення підприємницької освіти самоврядування (основне навантаження у процесі реалізації зрівноваженого розвитку сільських територій об'єктивно лягає на місцеве самоврядування, яке потребує відповідної освіти та навиків); розроблення проектів зрівноваженого розвитку регіонів на рівні сільських рад; розширення університетської мережі служби дорадництва; диверсифікацію сільськогосподарського виробництва і розвиток інших сфер підприємництва, у т. ч. агротуризму і зеленого туризму; державне регулювання процесів розвитку всіх сфер села на основі науково обґрунтованих підходів та ліквідацію диспаритету цін на сільськогосподарську і промислову продукцію з використанням ринкових та адміністративних механізмів; розвиток кооперації і агропромислової інтеграції; вдосконалення кредитного і банківського обслуговування тощо.

Фактологічною основою досліджень стала інформація про повсюдний в Україні незадовільний стан більшості соціально-економічних показників функціонування сільських громад. Така ситуація є загальною визнаною. Слід акцентувати увагу на відсутності достатньої наукової інформації, яка б пояснювала відмінності між окремими сільськими громадами як засобу пошуку напрямів

виходу із депресивного стану. У силу зазначеного, основне проблемне коло питань полягає у необхідності аналізування тієї обставини, чому ринкові реформи в аграрному секторі не змогли забезпечити позитивного розвитку сільських територій.

Отже, традиційні підходи до аналізування ефективності функціонування аграрного сектору не забезпечують системного опису причинно-наслідкових зв'язків та факторів такої ефективності, а також інформаційної адекватності щодо стану й суті наявних проблем. Як наслідок, висловлено припущення, що адекватність інформації і на цій основі – досягнення можливості для прийняття управлінських рішень може бути забезпечено в тому разі, якщо сукупність відповідних показників аналізувати за функціональними і результативними показниками первинних економічних територій.

Отже, під час визначення принципів побудови моделей розвитку аграрного сектору і сільських територій запропоновано орієнтуватися на загальновідому тезу про цивілізаційний рух у напрямі до постіндустріального суспільства. Таку точку зору та сукупність відповідних критеріїв сформульовано у роботах Д. Белла, Дж. Гелбрейта, Е. Тоффлера, Р. Арона, Д. Росту та ін. [6; 7]. Прикладом їх узагальнення може бути [8]. Основними типами аграрного сектору виділено:

- 1) традиційно екстенсивний;
- 2) адміністративно регульований;
- 3) індустріальний;
- 4) постіндустріальний.

До традиційно екстенсивних віднесено примітивні системи ведення сільського господарства мінімального рівня інтенсифікації та залучення до ринкового (товарного) обміну; вітчизняний аналог цього є наближеним до більшості особистих

господарств населення. До адміністративно регульованих віднесено системи сільського господарства феодального і соціалістичного типу, особливістю яких є домінування особливого політичного фактору над економічним. Індустріальний тип сільського господарства є характерним насамперед для інтенсивного виробництва, орієнтованого на ринок. Постіндустріальний тип характеризується поєднанням високого рівня продуктивності на основі економічно, екологічно та соціально узгодженого використання факторів інтенсифікації, що поєднується з високим рівнем інформатизації, наукового забезпечення, соціально орієнтованого типу державного регулювання та аграрної політики за умови значного або ж визначального впливу процесів глобалізації. Слід підкреслити, що в реальному просторі найбільш поширеною є ситуація наявності/співіснування різних типів або їх гібридних (перехідних) аналогів.

Установлено, що останнє є характерним для України, де сільське господарство продовжує залишатися багатотиповим. Суперечливість та неоднозначність ознак різних секторів вітчизняного сільського господарства слід віднести до чого не найяскравішої характеристики останньої. Отже, як відзначалося, для аграрного сектору України характерними є наявність значних диспропорцій у галузевій структурі, ціноутворенні, ресурсному і фінансово-кредитному забезпеченні, а також низки соціально-економічних проблем. Саме тому можливо зробити висновок про те, що в галузі дотепер не спостерігається прогресивних змін системного характеру. Загальними причинами зазначеного є формування особливого типу недосконалої конкуренції, який сформовано в процесі ринкових реформ в Україні. Звідси, на нашу думку, загальний прогрес в аграрному секторі зокрема й країні у цілому визначатиметься тим, наскільки ефективно за часом і ресурсами відбуватиметься перехід до домінуючих ознак постіндустріального типу.

Під час визначення типів сільського господарства використано загальновідомі підходи і критерії. Натомість визначення місця і ролі сільських територій у кожному із зазначених типів аграрного сектору, а також «вмонтування» фактору територій до моделей розвитку галузі потребують чіткої інтерпретації критеріїв для ідентифікації таких моделей. В авторській інтерпретації визначено такі критерії: ідеологія функціонування та розвитку; багатокладність економіки; рівень економічної свободи; дотримання демократичних принципів самоуправління у місцевих громадах; рівень централізації/децентралізації; рівень розвитку продуктивних сил; рівень якості життя; рівень наукоємності, капіталізації та інформатизації; характер державного регулювання; вплив глобалізаційних процесів; наявність багатфункціональності бізнесу та його соціальної відповідальності; екологічна домінанта функціонування і розвитку; роль культурного фактору (рис. 1).

Рис. 1. Характеристика критеріїв для визначення взаємоузгоджених моделей розвитку аграрного сектору і сільських територій

Джерело: власні дослідження

Показники оцінювання стану та рівня розвитку сільських територій

Показники	Зміст показників	Індикатори оцінювання
Інноваційно-інвестиційні	Рівень інноваційного розвитку та інвестиційного забезпечення	Кількість інноваційно-активних підприємств; інвестиції до основного капіталу; введення в дію окремих потужностей; витрати організацій на виконання науково-технічних робіт.
Зовнішньо-економічні	Рівень розвитку зовнішньоекономічної діяльності	Динаміка експорту товарів; динаміка імпорту товарів; експорт та імпорт давальницької сировини.
Екологічні	Ступінь забруднення навколишнього середовища	Кількість «екологічно небезпечних» підприємств регіону; викиди шкідливих речовин в атмосферу на 1 км ² території; наявність відходів I–III класів небезпеки; екологічні платежі та витрати на охорону довкілля.
Соціальні	Рівень життя населення	Середньомісячна зарплата; працездатне населення; рівень безробіття; заборгованість по зарплаті; кількість сімей, що знаходяться поза межею бідності; зайнятість молоді; використання фонду робочого часу; наявність навчальних закладів, лікарень, закладів відпочинку тощо.
Трудові	Характеристика ринку праці	Кількість осіб із вищою та середньою спеціальною освітою, тимчасово не працюючих, осіб алкогольно- та наркозалежних серед молоді, якісні оцінювання щодо можливості зміни роботи, попит і пропозиція робочої сили.
Ресурсні	Забезпеченість природними ресурсами	Наявність і якість с.-г. угідь у регіоні, забезпеченість населення землею та ступінь її використання, дорожнє покриття; наявність копалин стратегічного значення; водозабезпеченість та рівень газифікації.
Державні	Рівень державної підтримки	Розмір державних цільових і галузевих програм, пільгове оподаткування (дотації, фінансова підтримка, механізм здешевлення кредитів).
Ділової активності	Ступінь підприємницької активності	Кількість підприємств на 1000 осіб, середньомісячна заробітна плата найманих працівників, обсяги реалізованої продукції підприємств.

Джерело: власні дослідження

Перелік таких критеріїв та їх поєднання визначає принципову модель розвитку аграрного сектору і сільських територій. На відміну від багатотипового сільськогосподарського виробництва в Україні фактор сільських територій у галузевих моделях функціонування та розвитку до останнього часу мав єдину інтерпретацію, що й визначило повсюдність кризового стану місцевих громад.

Якщо розглядати територіальний підхід до сільських територій України, то слід зазначити, що це є агроекономічною моделлю, яка являє собою сукупність економік, що базуються на основі системи взаємопов'язаних сільських територій. Центр ділової активності у цьому разі є серцевиною, навколо якої утворюються та функціонують система житлових поселень та відповідна їм соціально-культурна інфраструктура, сільськогосподарські, промислові та переробні підприємства, об'єднані в певний економічний вузол. Саме за сукупністю цих показників слід здійснювати диференціацію сільських територій, юридично закріплених у межах функцій і повноважень відповідної місцевої влади. Для аграрного сектору це, насамперед, рівень місцевих (сільських) рад. Таким чином, головним індикатором диференціації сільських територій повинні бути соціально-економічні індикативні характеристики конкретної сільської громади.

Основа адекватного щодо реалій та більш ефективного регіонального управління повинна становити локальна економічна територія як первинний елемент, що формує аграрний сектор держави [9]. Така територія є складною, багатогранною економічною одиницею, що має свій центр та організаційно-економічну структуру. Репрезентативна локальна економічна територія характеризується відповідними показниками: зосередження у межах системи певних видів діяльності (спеціалізація); доступність ресурсів (фінансових, трудових, інформаційних) та потенціал економії пов'язаних із цим витрат (табл. 1). Характерною рисою місцевої економіки є також наявність відповідного потенціалу інноваційної та інвестиційної активності, а також показник ділової активності.

Безумовно, відстеження такої кількості показників потребує значних обсягів статистичної інформації, витрат і часу на її збирання й обробку; певна частина цієї інформації у сучасному статистичному обліку є важкодоступною. Враховуючи зазначене, доцільним убачається обмеження кількості критеріїв і показників, наведених у табл. 1. Отже, вважаємо, що існує чіткий алгоритм опису функціонально-результуючих факторів у моделі ефективності функціонування репрезентативної сільської території (рис. 2).

Принциповим питанням є визначення функціональних та результативних факторів [10]. Отже, до функціональних факторів віднесено критерії і показники підприємницької, інноваційно-інвестиційної активності та ступеня орієнтованості підприємств даної сільської території на вимоги ринку. До результатуючих віднесено критерії, які на умовному першому рівні характеризують податкову базу, зайнятість, рівень оплати та ціни на нерухомість у межах сільської території, на другому – демографічні характеристики, умови життя, показники, що відображають стан інфраструктури регіону тощо. Таким чином, будь-який вплив на стан сільської території повинен передбачати як об'єкт передусім функціональний рівень факторів як первинний базис даного причинно-наслідкового ланцюга.

Результати проведених досліджень указують на наявність таких характерних особливостей територіального підходу у ідентифікації моделі розвитку аграрного сектору та сільських територій: 1) сільська територія є основною економічною одиницею та цілісним регіональним утворенням; 2) економічна структура національного рівня включає сукупність сільських територій; 3) рівень розвитку та продуктивність кожної сільської території забезпечує набір певних регіональних конкурентних переваг; 4) сільська територія є відкритою економічною системою, що змінює свої властивості відповідно до впливу зовнішніх та внутрішніх факторів; 5) функціонування сільської території як первинної економічної одиниці стосується всієї національної території; 6) локальна економічна територія – це системне територіальне утворення із центром

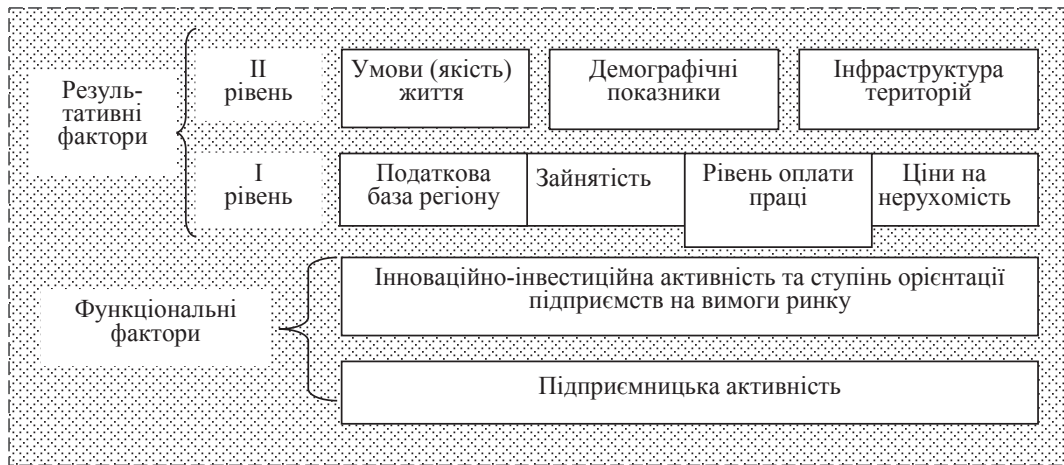

Рис. 2. «Дерево причинно-наслідкового ланцюга» в територіальній моделі розвитку аграрного сектора
Джерело: власні дослідження

ділової активності та відповідною йому прилеглою територією; 7) існує високий ступінь економічної інтегрованості центру локальної економічної території та прилеглих територій; 8) кожне окреме регіональне утворення характеризується відповідним рівнем техніко-економічних, соціальних, екологічних та показників, що характерні для даної сільської території або певної множини таких; 9) джерелом інноваційної активності та інвестиційного забезпечення є центр місцевої економіки, а також основою зростання підприємницького потенціалу; 10) саме розвиток сільської території здатний забезпечити зростання соціально-економічного розвитку держави, тобто саме це є основним ресурсом зростання економіки.

Висновки. Узагальнюючим висновком із зазначеного є теза про те, що політика регулювання та управління розвитком аграрного сектору чи національної економіки у цілому повинна будуватися на формуванні системи управління розвитком сільських територій. У разі реалізації територіально орієнтованої політики управління розвитком аграрного сектору інститут сільських територій стає детермінантним фактором. Своєю чергою, відповідно до особливостей вітчизняної моделі розвитку аграрного сектору, пріоритетним є державна політика, що відповідає сукупності критеріїв і показників, характерних для моделі постіндустріального розвитку та ідеології збалансування економічного та соціального розвитку сільських територій.

Список використаних джерел:

1. Бородіна О.М., Прокопа І.В. Аграрний розвиток і саморозвиток громад: модернізація через взаємну адаптацію (теоретико-методологічний аспект). Економіка України. 2014. № 4. С. 55–73.
2. Трегобчук В.М. Актуальні проблеми сталого розвитку сільських територій. Соціально-економічні проблеми розвитку українського села і сільських територій: матеріали VII річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників (Київ, 9–10 листопада 2005 р.); редкол.: П.Т. Саблук. К.: ННЦ «ІАЕ», 2005. С. 69–76.
3. Іванько А. Основні напрями державної підтримки аграрного сектору Чернігівської області. Управління сучасним містом. 2005. № 1–2/1–6 (17–18). С. 206–213.
4. Андрушків І.П. Механізм інвестування інноваційного розвитку шляхом створення СВЕЗ. Вісник ЛКА. Економіка. 2006. Вип. 19. С. 412–417.
5. Зінчук Т.О. Європейська інтеграція: проблеми адаптації аграрного сектору економіки: монографія. Житомир: Державний агроекологічний університет, 2008. 384 с.
6. Белл Д. Соціальні рамки інформаційного общества. Новая технократическая волна на Западе. Москва: Прогресс, 1986. С. 330–342.
7. Раймон А. Этапы развития социологической мысли; общ. ред. и предисл. П.С. Гуревича. М.: Прогресс, 1992. 608 с.
8. Історія економічних учень: підручник / Л.Я. Корнійчук, Н.О. Титаренко, А.М. Поручник та ін.; за ред. Л.Я. Корнійчук, Н.О. Титаренко. К.: КНЕУ, 2007. 445 с.
9. Руда Л.П. Методичні підходи до визначення місцевих економічних територій. Збірник наук. праць Вінницького нац. аграрного університету. Економічні науки. 2012. Вип. 1(56). С. 83–90.
10. Руда Л.П. Методичні основи оцінювання та моделювання ефективності функціонування сільських територій. Інноваційно-технологічні аспекти формування сучасного конкурентоспроможного АПК України: монографія; за ред. Ю.О. Нестерчук. Умань: Візаві, 2014. С. 43–49.

Руда Л. П.
Причепя И. В.

Винницкий национальный технический университет

ПЕРСПЕКТИВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ МОДЕЛИ РАЗВИТИЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА И СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ

Резюме

В статье исследованы перспективные направления совершенствования модели развития аграрного сектора. Осуществлен основательный анализ научных взглядов на проблемы развития аграрного сектора и сельских территорий. Обоснована необходимость создания адекватной методической базы анализа сельскохозяйственного производства как основы для принятия управленческих решений. Установлены критерии идентификации модели развития аграрного сектора. Определены показатели оценки состояния и уровня развития сельских территорий.

Ключевые слова: аграрный сектор, модели развития, сельские территории, эффективность, общины, управление.

Ruda L. P.
Prychepa I. V.

Vinnitsia National Technical University

PERSPECTIVE DIRECTIONS FOR IMPROVING MODEL OF AGRICULTURAL SECTOR AND RURAL AREAS

Summary

In the article prospective directions of perfection of the model of development of agrarian sector are investigated. A thorough analysis of scientific perspectives on the problems of development of the agrarian sector and rural territories has been carried out. The necessity of creating an adequate methodological basis for analyzing agricultural production as a basis for making managerial decisions is substantiated. The criteria for identifying the model of development of the agrarian sector are established. The indicators of evaluation of the status and level of development of rural territories are determined.

Key words: agrarian sector, development models, rural territories, efficiency, communities, management.

УДК 658.147:621

Хілуха О. А.

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Визначено основні завдання, на розв'язання яких має бути спрямована державна політика для розвитку її корпоративних підприємств. Визначено різновиди впливу держави на корпоративне управління: як власника акцій корпоративного підприємства, як законодавчого органу, який визначає нормативно-правове поле корпоративної діяльності, та як середовища, де функціонують корпоративні підприємства. Обґрунтовано функції держави в процесі регулювання корпоративного управління в умовах розвитку національної економіки.

Ключові слова: державне регулювання, національна економіка, корпоративне управління, корпоративні підприємства, інтереси зацікавлених сторін.

Постановка проблеми. Проблеми розвитку корпоративного управління за своєю суттю складні і багатогранні, тому в умовах реформування вітчизняної економіки державне регулювання корпоративного управління набуває все більшої актуальності. Залежно від важелів, які держава вибере для впливу на корпоративні підприємства, залежатимуть її успішний розвиток, конкурентоспроможність на внутрішньому і зовнішньому ринках. Своєю чергою, для успішного розвитку вітчизняним корпоративним підприємствам необхідно не лише відповідати обраній державою політиці, а й протистояти ризикам, викликаним її нестабільністю. Зазначена двоякість проблеми набуває актуальності та встановлює цілі і завдання статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Засновниками дослідження корпоративного управління є А. Берлле [6], М. Блеір [7], А. Харт [8] та ін.

Серед вітчизняних науковців питання державного регулювання корпоративного сектору досліджують О. Кузьмін [9], Л. Ліпич [2], Л. Птащенко [4], Ю. Сірий [5] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідження науковців сконцентровані на вивченні позитивного зарубіжного досвіду в державному регулюванні, тому додаткового дослідження потребує виокремлення особливостей національної економіки і на цій основі побудова системи державного регулювання корпоративного управління, яка б задовольняла вимоги і сприяла розвитку вітчизняних корпоративних підприємств.

Мета статті полягає у визначенні місця й ролі державного регулювання корпоративного управління у процесі розвитку національної економіки

Виклад основного матеріалу дослідження. Державне регулювання національної економіки